

HERMANN KRUTZSCH

ERDŐK MEGÚJÍTÁSA

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

SOPRONI MŰHELY

BUDAPEST-SOPRON

1999.

A mű eredeti címe
WALDAUFBAU
Deutscher Bauernverlag 1952.

Fordította:
Dr. Madas László

Megjelenik a SOPRONI MŰHELY különszámaként
ASOPRONI MŰHELYT szerkeszti:
Nyári László

Kiadja az
ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős kiadó:
Káldy József az OEE elnöke

Ez úton mondunk köszönetet:
Dr. Peter Krutzschnak a magyar nyelvű kiadáshoz történő hozzájárulásáért.
Dr. Faragó Sándornak, Dr. Mátyás Csabának, Dr. Szitás Józsefnek,
Dr. Újváriné Dr. Jármay Évának, Z. Kiss Gábornak
a szervezésben nyújtott segítségükért.

ISBN:
963 8251 37 9

Nyomdai munkák:
LŐVÉR PRINT KFT.
Sopron

TARTALOMJEGYZÉK

<i>A fordító ajánlása</i>	4
<i>A német kiadás előszava</i>	5
<i>Bevezetés</i>	7
<i>A. Az örökzöld eszméjének története</i>	9
<i>B. A természetszerű erdőgazdálkodás vezérelvei és fogalmuk meghatározása</i>	18
<i>C. A Vezérelvek alapjai</i>	22
<i>D. Az erdők eddigi leromlásának okai és következményei az eddigi gazdálkodási módok értékelése</i>	36
<i>I. A mai erdőállapot függősége az erdőszeten kívüli hatásoktól</i>	37
<i>II. Az ember hatása az erdőklímára és az állományra</i>	44
<i>III. Az ember és az erdő mindenkori viszonyának hatása</i>	48
<i>IV. Az eddigi gazdálkodási eljárások hatása</i>	50
<i>V. Bärenthoren és Hohenlubbichow</i>	62
<i>E. Az erdőkezelés fontossága</i>	72
<i>F. A reform gyakorlati bevezetése Németországban</i>	75
<i>I. A gyakorlati erdőművelési munkák</i>	75
1. <i>Az élőfakészlet gondozása</i>	76
<i>a. A végvágástól a fiatalos gondozásáig</i>	76
<i>b. Az erdő felújítása</i>	93
<i>c. Erdővédelem</i>	99
2. <i>Beavatkozás az erdőklímába</i>	104
3. <i>Talajmunka</i>	106
<i>II. A munkák rendje az erdőben</i>	110
1. <i>A leltározás és a teljesítményvizsgálat</i>	111
2. <i>Az erdő beosztása</i>	124
3. <i>A tervezés</i>	131
<i>III. Az erdőgazdálkodási követelmények feltételeinek megteremtése</i>	142
1. <i>Szakmai képzés</i>	142
2. <i>Erdészetszervezési feltételek és követelmények</i>	146
3. <i>Szervezési feltételek és követelmények</i>	154
4. <i>Tudományos feltételek és követelmények</i>	159
<i>G. Milyen eredmény várható az átállástól Németországban?</i>	163
<i>H. Ellenvetések az átállással szemben</i>	176
<i>I. Alapkövetelmények</i>	189
<i>A függeléként csatolt ábrák magyarázata</i>	192
<i>Négy darab hajtogatott ábra önállóan</i>	

A FORDÍTÓ AJÁNLÁSA

Hermann Krutzsch nem ismeretlen a hazai szakközönség körében. Roth Gyula Erdőműveléstan II. (1935.) tankönyvében hosszan idéz Krutzsch „Bärenthoren 1924.” c. tanulmányából, melyben a mölleri „örökerdő” (Dauerwald) eszméjének, annak gyakorlati megvalósításának és eredményeinek számbavételét adja közre. Krutzsch úttörője a természetszerű, készletgondozó erdőgazdálkodásnak, és egyik legfelkészültebb, legkövetkezetesebb és leghatékonyabb hirdetője a német erdőgazdálkodás megújításának.

H. Krutzsch hazai újramegидézését időszerűvé teszi a természetszerű erdőgazdálkodás iránt egyre fokozódó társadalmi és szakmai igény. A legbővebb forrás, amiből meríthetünk, az övé, aki az 1940-es évek végén, a természetszerű erdőgazdálkodás németországi bevezetésének két sikertelen kísérlete után, a következőket írja: „Ez után a háború után elodázhatatlan követelménnyé vált a német erdőgazdálkodás átalakítása. A most szükségszerűen bekövetkező harmadik, szilárd meggyőződésem szerint sikeres nekirugaszkodásnak felkészülten kell találnia bennünket szellemileg, tudományosan és gyakorlatilag egyaránt. Az előttünk fekvő írásnak az a célja, hogy a szellemi és anyagi feltételeket bemutassa és továbbfejlessze.”

Krutzsch „Erdők megújítása” című könyve mindenkire szól, akinek valami köze van az erdőhöz: álljon a szakmai hierarchia bármelyik posztján, foglalkozzék kutatással, oktatással, erdőtervezéssel vagy ellenőrzéssel, legyen állami- vagy magánerdő-gazdálkodó, vagy barangoljon csupán szívesen az erdőben, és védje a természetet.

Vegyük figyelembe, hogy a könyv kézírata immár ötven esztendővel ezelőtt készen volt, miközben a világ technikai és kulturális fejlődése egyre gyorsuló iramban változott. Krutzsch vezérelve azonban a biológia egyedül teherviselő talaján születtek, ezért időállóak.

A Tisztelt Olvasó forgassa e könyv lapjait őszinte érdeklődéssel, megéri.

Visegrád, 1998. szeptember

Madas László

A NÉMET KIADÁS ELŐSZAVA

Krutzsch „Erdők megújítása” (Waldaufbau) című művének kézírata már a második világháború alatt nyomdakész állapotban volt. Sajnos akkor elmaradt a kiadása, mert kinyomtatására nem adták meg az engedélyt. Most, sok utánjárás után végre eljutott idáig, és csak azt sajnáljuk, hogy a szerző nem érthette meg erdészeti testamentumának megjelenését.

A nyilvánosság itt ismerheti meg a készletgondozó erdőgazdálkodás itthon és külföldön egyaránt elismert úttörőjének eszmekincsét. H. Krutzsch az első ösztönzést későbbi munkájához 1924-ben Bärenthorenben kapta, mint erdőrendező, és ettől az időtől kezdve tért le a klasszikus üzemmódok kitaposott ösvényéről. A technikai-, gazdasági- és biológiai követelmények legjobb szintézisét – mindenekelőtt gyakorlati tapasztalatok alapján – a kisebb-nagyobb és nagycsoportos, vegyeskorú és termőhelyálló fajokból és fajtákból álló elegyes erdőben vélte megtalálni. A természetszerű erdőgazdálkodás magja az egyes fák gondozásának az „Erdők megújításában” kifejtett használati elve, amely az üzemterület valamennyi részén az állandó vastagfa hozamot, valamint a teljes talaj- és légtér tartamos kihasználását célozza meg. Ezt a használati elvet, amelyet először Eberbach állított fel, a szerző szóban és írásban szakadatlanul és olyan meggyőződéssel képviselte, hogy 1951-ben a Német Demokratikus Köztársaság egész területén az erdőgazdálkodást az eddigi tarvágásos üzemmódról a készletgondozó üzemmódra állították át. Hogy ennek az elvnek a következetes megvalósítása valóban a szerző által ideális formának tartott „vegyeskorú” erdőszerkezethez vezet-e, azt a jövő fogja eldönteni. Az idő követelte magas használat és az ezáltal felgyorsult kitermelési ütem az idősebb állományokban mindenestre legfeljebb csak egy kisebb-nagyobb csoportos tagoltságú, de nem vegyeskorú állományszerkezethez vezet. Krutzsch maga is elismeri és mondja is, hogy a kész természetszerű gazdasági erdők regionálisan-tájanként – az általános termőhelyi és állományviszonyok szerint különböző vonásokat fognak hordozni. A szálaló erdőgazdálkodáson kívül tehát a szálalóvágásos üzemmódban kezelt erdő is, amely csak átmenetileg vegyeskorú, felmutathatja a természetszerű gazdasági erdő Krutzsch szellemében megfogalmazott valamennyi biológiai és gazdasági ismertetőjelét. Azt, hogy lombos fákból és cserjékből álló elegyes erdőben a kisebb-nagyobb nagyságrendű, több lépcsős egykorú állományszerkezet is a legjobban kihasználhatja a talaj- és légtér, a szerző ugyancsak nem vonja kétségbe. Ő azonban az ilyen állomány felépítést nem tekinti üzemi célnak, hanem csak átmeneti formának.

A kisebb-nagyobb és nagycsoportos vegyeskorú állományszerkezet elérése így egy távoli cél, ezzel szemben közeli cél az élőfakészlet minőségi teljesítményének készletgondozással elérhető emelése. A készletgondozás el-

vének következetes végrehajtásával kell kialakítani azt a felépítési formát, amely a termőhelyálló fajaj-elegység és a tartamosság teljes megőrzésével a termőhely tejesítő képességét a legjobban kihasználhatja.

A Krutzsch által felállított használati elv, miszerint „a legrosszabb esik ki először, a jobbat meg kell tartani”, magában foglalja a kiválasztás és a kitermelés elvét. Olyan üzemtechnikai elvnek kell felfogni, amely a legnagyobb erdőművelési szabadságot biztosítja.

Az „Erdők megújítása” teljessé teszi Krutzsch és Weck „Bärenthoren 1934. Der naturgemäße Wirtschaftswald” című könyvét, különösen erdőművelési és biológiai oldalról, valamint munkaprogramot dolgozott ki úgy, hogy egy körbe vonta a fahasználat-technikai-, üzemgazdasági- és erdőszet-politikai feladatokat. Az erdő életfolyamatainak és azok erdőgazdálkodási intézkedésekkel való irányításának bonyolult összefüggéseit ez a könyv az „örökerdő eszme” (Dauerwaldgedanken) új felfogásában mutatja be.

Az „Erdők megújítása” című tanulmányt különösen értékesé teszi egyszerű és világos nyelve. A felvetett problémákat tudatosan olyan egyszerűen mutatja be, amennyire csak lehetséges és nem komplikálja feleslegesen azokat. A levont végkövetkeztetéseket vezérelvekkbe foglalja össze, ezek a laikusoknak is azonnal megmutatják, miről is van szó az erdőgazdálkodásban.

Az „Erdők megújításának” mindenek előtt ezért van olyan nagy tudománynépszerűsítő értéke, és ezért kívánatos, hogy az erdőszeti szakberkeken kívül is a legszélesebb körben ismertté váljék.

1952.

Dr.-Ing. Blankmeister

Édesapám, Hermann Krutzsch fáradhatatlan bajnoka volt a természetközeli erdőgazdálkodás ügyének. Saját korában gondolatai kevésbé nyertek elismerést, később azonban már „szerzői jogi” értelmezések felidézettje lett abban a vitában, hogy ki „találta fel” a természetközeli erdőgazdálkodást. Úgy tűnik, munkássága és sokkal inkább tanai nem csupán a szakemberek elismerésével és egyetértésével találkoztak, hanem a mindennapi gyakorlatba is be tudtak épülni. Az alapgondolat időközben egyfajta szellemi közkinccsé vált, melynek alkalmazását mind szubjektív szakmai, mind pedig gazdasági megfontolások egyaránt alátámasztják.

Peter Krutzsch

Krutzsch „Erdők megújítása” című könyve mindenkihez szól, akinek valami köze van az erdőhöz: álljon a szakmai hierarchia bármelyik posztján, foglalkozzék kutatással, oktatással, erdőtervezéssel vagy ellenőrzéssel, legyen állami- vagy magánerdő-gazdálkodó, vagy barangoljon csupán szívesen az erdőben, és védje a természetet. Krutzsch vezérelve a biológia egyedül teherviselő talaján születtek, ezért időállóak. A Tisztelt Olvasó forgassa e könyv lapjait őszinte érdeklődéssel, megéri.

Madas László

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

SOPRONI MŰHELY